

MARKNADSBESTÄMDA OCH ADMINISTRATIVT BESTÄMDA PRISER I KONSUMENTPRISINDEX

I inflationsrapporten presenteras olika mått på prisökningstakten där KPI delats upp i olika områden eller rensats från vissa effekter. I denna fördjupning presenteras en ny uppdelning.

I KPI ingår en del varor och tjänster vars priser inte är direkt marknadsbestämda. Prissättningen inom dessa områden har en administrativ karaktär, priserna är ofta kostnadsbaserade och påverkas inte i någon större utsträckning av förändringar i efterfrågan på konsumtionsvaror och tjänster. Utifrån denna distinktion har KPI delats upp i olika beståndsdelar och i figur 4 visas hur mycket marknadsbestämda priser, administrativt bestämda priser, räntekostnader för egnahem samt förändringar av indirekta skatter och subventioner bidragit till inflationen.²

Inflationsnedgången under 1996 var främst en effekt av lägre räntekostnader, men lägre bidrag från förändringar av indirekta skatter och subventioner och lägre ökningar av marknadspriserna påverkade också utvecklingen i samma riktning. Inflationen blev under 1996 i genomsnitt 0,8 procent. Till denna ökning bidrog förändringar i indirekta skatter och subventioner med 0,3 procent-

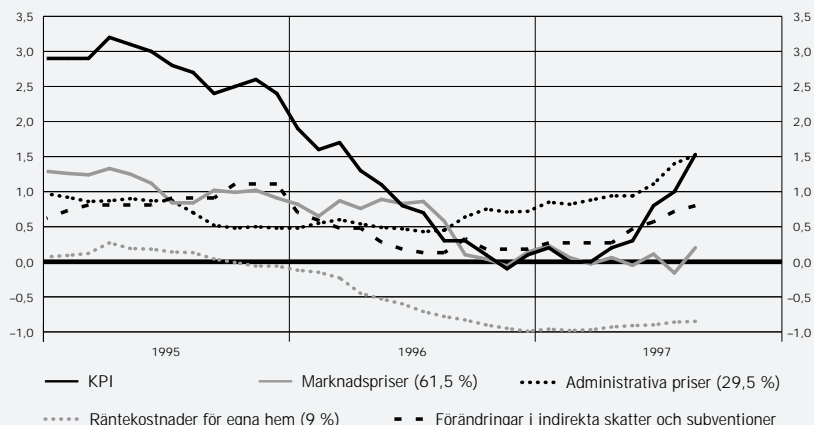
enheter, marknadspriser med 0,5 procentenheter och administrativa priser med 0,6 procentenheter. Bidraget från räntekostnader för egnahem var -0,6 procentenheter. Under 1997 har inflationen vänt uppåt. Bidraget från marknadspriserna har legat kring noll medan bidraget från räntekostnaderna har varit fortsatt negativt. Däremot har bidraget från administrativa priser, indirekta skatter och subventioner sammantaget ökat från omkring 1 procentenhet vid årsskiftet 1996/97 till över 2 procentenheter i augusti 1997.

Den tolkning av utvecklingen som ligger närmast till hands är att kvardröjande effekter av kronförstärkningen under 1996 och en fortsatt prispress i konsumentledet har bidragit till låga ökningar i marknadspriserna. Uppgången i ökningstakten i de administrativa priserna kan både tolkas som att kostnadstrycket har ökat (framför allt torde detta gälla arbetskraftskostnaderna) och att avgifter höjts för att förbättra den offentliga sektorns finanser. Höjningarna av de administrativa priserna är troligen också en följd av en viss övergång från skattefinansiering till avgiftsfinansiering i den offentliga sektorn.

² Till de administrativa priserna räknas lägenhetshyror, gas och elektricitet, avskrivningar för egnahem, tomträttsavgäld, fastighetsskatt, vatten, avlopp, renhållning, sotning, bilbesiktning, posttjänster, TV-licens, lotteri, tips, lotto, läkemedel, hälso- och sjukvårdsvaror samt läkar- och tandläkarvård. Dessa områden utgör ca hälften av de komponenter som inkluderas i måttet på inhemskt genererad inflation. I detta mått ingår även vissa marknadsprissatta varor och tjänster som inte importeras i någon större utsträckning.

Figur 4.

KPI och olika komponenters bidrag till den årliga ökningstakten i KPI.
Procentenheter

Anm. Administrativa och marknadspriser har rensats för effekter av förändrade indirekta skatter och subventioner. Inom parentes anges andelar i KPI 1997.

Källor: SCB och Riksbanken.